



Projekteringsanvisning Tillgänglighet

Inom- och utomhus

FÖR PROJEKTÖRER OCH ENTREPRENÖRER
UTGÅVA 19
24 NOVEMBER 2021
6 SIDOR



Läs detta först – viktig information

För att skapa bestående värden i SISAB:s fastigheter ska projekteringsanvisningarna alltid användas.

SISAB:s projekteringsanvisningar är till för att klarlägga de krav som bolaget ställer som komplement till myndighetskrav och branschregler vid om- och nybyggnation samt i förvaltning. PBL, BBR, AFS och AMA med RA m.m. gäller alltid.

Vilka delar av projekteringsanvisningarna som ska ingå beror av projektets anläggningsdelar och omfattning. Detta klargörs i tillämpliga delar i varje projekt av den på SISAB som har projektansvar, det vill säga projektansvarig eller förvaltare. Den som har ansvar för projektet är också ansvarig för att projekteringsanvisningarna följs.

Genom att använda SISAB:s projekteringsanvisningar bidrar man till att skapa värde för en långsiktig fastighetsförvaltning. För att tillsammans även kunna förbättra och utveckla projekteringsanvisningarna ska projekten leverera avsteg och synpunkter. Använd formuläret som finns på SISAB:s hemsida för avsteg och synpunkter.

Alla avsteg från projekteringsanvisningarna ska beslutas av SISAB:s projektansvarig i samråd med SISAB:s ansvarige för respektive anvisning.

SISAB arbetar med ständiga förbättringar ur ett hållbarhetsperspektiv för att minska miljöbelastningen och erbjuda stadens skolor och förskolor sunda lärmiljöer.

Miljö- och fuktkrav är inarbetade i respektive anvisning. Projekteringsanvisning Miljö och Projekteringsanvisning Fuktsäkerhet anger dessutom övergripande miljö- och fuktkrav. SISAB ställer särskilda krav på miljökontroll och dokumentation av produkter, vilket hanteras med hjälp av Byggvarubedömningen (BVB). Använd den manual som finns på SISAB:s hemsida.

Vid nyproduktion ska byggnaderna miljöcertifieras, i systemet Miljöbyggnad, nivå Silver. SISAB:s projekteringsanvisningar gäller parallellt med Miljöbyggnads krav. I de fall SISAB ställer högre eller andra krav än systemet Miljöbyggnad är det SISAB:s krav som gäller.

Projektavdelningen, enheten för Projektutveckling, är ansvarig för att SISAB:s projekteringsanvisningar utvärderas och uppdateras.

Innehåll

Läs detta först – viktig information	1
Inledning	1
Syfte	1
Att tänka på	2
Miljöbyggnad	3
Ansvarsfördelning	4
Nybyggnad	4
Om- och tillbyggnad	4
Hjälpmedel	4
Utbildningsförvaltningen	5
Förskolor	6
Frångänglighet.....	6
Diskriminering.....	7

Senaste revidering markeras med vertikal linje i vänstermarginalen.

Inledning

Vi ser och tror på en utveckling där alla anställda på SISAB och externa samarbetspartners, arbetar utifrån SISAB:s gemensamma värdegrunder. Dessa är engagemang, affärsmässighet och ansvar.

SISAB har som ett komplement till dessa projekteringsanvisningar utarbetat Goda exempel tillgänglighet.

SISAB ska tillgodose tillgängligheten i Stockholm stads skolor och förskolor. SISAB följer lagstiftning avseende tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga enl. BBR (Boverket), HIN (Boverkets föreskrifter och allmänna råd om avhjälpande av enkelt avhjälpbara hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser) och ALM (Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader).

Nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga definieras i BBR 3:111 och dimensionerande mått för rullstol definieras i BBR 3:112. BBR 3:1 gäller alltid alla byggnader och tomter (3:146- 148 gäller enbart bostäder).

Denna projekteringsanvisning är styrande för tillgänglighet. Övriga projekteringsanvisningar som förtydligar kring tillgänglighetsfrågor är Akustik, Mark, El-telesystem, Transportsystem (hissar m.m.) och Brandskydd. Andra faktorer som frångänglighet, orientering, ventilation material- och växtval påverkar också tillgängligheten för personer med funktionsnedsättningar.

Syfte

Projekteringsanvisning för tillgänglighet ska ligga till grund för projektering vid om- till- och nybyggnation samt skolgårdar SISAB:s fastigheter.

SISAB:s skolor och förskolor ska erbjuda en tillgänglig och inkluderande miljö för de som vistas där.

Att tänka på

- Vid frågor och funderingar finns anvisningsansvarig till hjälp

Ansvarig för denna projekteringsanvisning är Anni Björkskog

Kontaktuppgifter



Namn: Anni Björkskog

E-post: anne-maj.bjorkskog@sisab.se

Telefon: 08-508 462 85

Miljöbyggnad

SISAB certifierar all nyproduktion enligt Sweden Green Building Council:s system Miljöbyggnad, totalbetyg SILVER. I vissa fall innebär Miljöbyggnads kriterier nya eller högre krav jämfört med SISAB:s anvisningar. T.ex. kan det ställas särskilda krav på beräkning och uppföljning. Kraven beror på vilken nivå (BRONS, SILVER, GULD) som valts för respektive indikator och vilken kriterieversion man arbetar med. Mer information om Miljöbyggnads kriterier och indikatorer finns på SGBC:s hemsida.

Se även SISAB:s Goda exempel *Miljöbyggnad på SISAB*.

Ansvarsfördelning

Inom Stockholm stad har ansvarsförhållandet mellan SISAB och hyresgästerna reglerats så att ansvaret har flyttats över från hyresvärden till hyresgästen. Vid nybyggnadsförfarande projekteras full tillgänglighet enligt BBR och SISAB:s projekteringsanvisning. Vid ombyggnad kommer Utbildningsförvaltningen att särskilt beställa tillgänglighetsåtgärder enligt nivåer längre ned i detta dokument.

Med hänsyn till nya AFS 2020:1 så behöver projekten tillsammans med beställare och verksamhet tillsvidare överenskomma omfattning och nivå på frångänglighet.

Nybyggnad

Vid nybyggnad av skolor och förskolor ska arbetet med tillgänglighet följa BBR. För publika delar (nivå 1 enl Utbildningsförvaltningens definition, se längre fram i dokumentet) ska handboken BYGG IKAPP, 7 utgåvan, från Svensk Byggtjänst användas som vägledning.

På Myndigheten för Delaktighets hemsida finns checklistor som kan användas för tillgänglighet. Kan användas vid ny- om- och tillbyggnad.

Om- och tillbyggnad

Vid tillbyggnad av skolor och förskolor gäller BBR. Det gäller också vid större ombyggnad av skolor och förskolor men med de anpassningar som anges i BBR 1:22 och 3.5. Definition av större ombyggnad är att verksamheten måste evakueras under ombyggnaden. Enkelt avhjälpade hinder ska undanröjas eller minska enligt HIN.

Hjälpmedel

Enkelt avhjälpade hinder - HIN 3

Enkelt avhjälpade hinder är retroaktiva krav, viss tillgänglighet för funktionshindrade krävs även i publika utrymmen och platser där fastighetsägaren inte planerar ombyggnad eller tillbyggnad av andra skäl. Vid alla om- och tillbyggnader gäller att de enkelt avhjälpade hinder som finns ska undanröjas eller minskas enligt HIN.

Tillgänglighet till gemensamma platser - ALM 2

ALM, tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på gemensamma platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader, anger delvis högre nivåer än BBR. ALM är inte bindande för skoltomter (de utgör inte allmän plats) men SISAB har antagit ALMs föreskrifter och råd för tillgänglighet på tomt från skolgårdsingångar och parkerings- och angöringsplatser fram till entréer som ska vara tillgängliga enligt BBR. Skolgårdarna inom staden ska vara publika och behöver då leva upp till kraven inom ALM.

De lokaler och markutrymmen i skolor som berörs av HIN och ALM är:

- Angöring, parkering, gångvägar, entréer, passager etc. för att nå lokalerna
- Rektorsexpedition, vaktmästeri, reception eller dylikt
- Gymnastiksal och omklädningsrum
- Aula/samlingssal och matsal
- Eventuellt några klassrum, i anslutning till expedition/huvudentré, som kan komma att hyras.

Det som i nybyggda skolor kommer att benämnas samlingssal, oftast matsal ska förses med hörslina

De lokaler och markutrymmen i förskolor som berörs av HIN och ALM är

- Besöksentré
- Angöring, parkering, gångvägar för att nå besöksentrén

Stockholms stad

Se även Stockholms stads *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023* för specifika krav inom staden. Framförallt punkt 2, rätten till utbildning, berör projekt inom SISAB men även övriga punkter bidrar till att förbättra livskvaliteten och inkludera personer med funktionsnedsättning inom staden.

Utbildningsförvaltningen

Utbildningsförvaltningens nivåer för skolor

I SISAB:s befintliga kommunala skolbyggnader med Utbildningsförvaltningen som hyresgäst finns åtgärdsprogram för att förbättra tillgängligheten i publika delar av skolan.

Utbildningsförvaltningen delar upp tillgängligheten i tre nivåer i förhållande till gällande myndighetskrav.

I SISAB:s Goda exempel *Tillgänglighet Inom- och utomhus* Bilaga 1; Generell byggdelsbeskrivning, typlösningar" beskrivs de typlösningar som tagits fram i Utbildningsförvaltningens Tillgänglighetsprojekt

Nivå 1:

Enkelt avhjälpna hinder i publika lokaler. Dessa definieras som ombyggnadsåtgärder för att anpassa lokaler som expedition, vaktmästeri, aula/samlingssal, idrottslokaler, matsal samt angöring, parkering och gångvägar till ovanstående lokaler.

Nivå 2:

Svårare avhjälpna hinder i publika lokaler. De definieras som ombyggnadsåtgärder för att anpassa dessa lokaler och omgivning enligt nivå 1 med tillägget att även hiss och RWC (toalett för rörelsehindrad) och andra svåravhjälpna hinder ingår.

Nivå 3:

Åtgärder för att uppnå tillgänglighet enligt nybyggnadsstandard i samtliga lokaler med beaktande av krav på varsamhet och eventuella förbud mot förvanskning, innefattande hiss och RWC m.m. som nivå 2 samt att individuella anpassningar utifrån behov i respektive skola genomförs.

Utbildningsnämnden har beslutat att kommunala skolors publika delar ska göras tillgängliga upp till Utbildningsförvaltningens nivå 2. Arbetet pågår med 15 skolor per år.

Förskolor

För förskolor kan stadsdelarna ställa ytterligare krav än de som ställs i BBR.

Frångänglighet

Brandkonsulten ansvarar för frångängligheten, se även Brandanvisning. Avsteg enligt Brandanvisning.

Övriga berörda konsulter möjliggör och samordnar att utrymning kan ske och att utrymme för säker utrymningsplats tillskapas.

Projekten kommer tillsammans med Utbildningsförvaltningen och stadsdelarna överens om omfattning och nivå på frångänglighet i respektive ombyggnadsprojekt. När tillgänglighetsåtgärder beställs och utförs medför detta automatiskt att frångängligheten också måste beställas och utföras.

Vid nybyggnad utförs alltid säker utrymningsplats enligt Brandskyddsbeskrivning.

Konsulter som berörs av frångänglighetsproblematiken är brand, arkitekt, landskapsarkitekt, tillgänglighet, V och E.

Diskriminering

Bristande tillgänglighet är en form av diskriminering

Bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning är en form av diskriminering i diskrimineringslagen.

Bristande tillgänglighet betyder att en person med funktionsnedsättning missgynnas därför att skäliga tillgänglighetsåtgärder inte gjorts för att personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan funktionsnedsättning. Vilka åtgärder som är skäliga bedöms utifrån bland annat lagens krav på tillgänglighet samt praktiska och ekonomiska förutsättningar.